REDACȚIUNEA, Administrațiunea și Tipografia, BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri: In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Leener, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marcelyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colóna 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o serie 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numér de Duminecă 4)

„GAZETA“ iese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov *Administrațiunea*, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etaș. I.: Pe un an 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 17.—Anul LXIII. Brașov, Duminecă 23 Ianuarie (4 Februarie). 1900.

Administrarea averilor publice.

N'are sĕ ne cuprindă nicĭ o mirare, décă aprópe ḑilnic trebue sĕ vedem, sĕ auḑim și sĕ cetim prin foi, că acum într'un loc, acum într'altul, acum la comună, acum la comitat, acum la o instituțiă publică, acum la cealaltă se întêmplă atâtea abaterĭ dela prescrierile legei, atâtea abusurĭ și defraudărĭ, dintre carĭ publicului mare abia o mică parte îi vin la cunoscință cine scie prin ce întêmplare, ér partea cea mai mare se retace, orĭ că se aplanéză pe sub mână, ca sĕ nu mai scie lumea, înaintea căreia administratorii ungurescĭ ai averilor publice sunt și până acum atât de deochiațĭ.

N'avem sĕ ne mirăm de tóte acestea, ḑicem, pentru-că e lucru de mult sciut, că rĕul, descompunerea și putrediciunea întot-déuna dela cap se începe. Cum ar și puté fi vorba de-o regulată și conscienciósă administrare a averilor publice din partea unor funcționărașĭ de pe la sate, ca notarĭ, solgăbirĕi etc., când chiar despre guvern se constată cele mai marĭ negligențe și chiar abusurĭ în administrarea fondurilor și fundațiunilor.

Doi deputațĭ unguri, Polonyi și Komjathy, aduseră ḑilele acestea vorba în dietă și despre administrarea fundațiunilor aflătóre în mânile guvernului. Ei făcură constatarea surprindĕtóre, că patru sute de mii de coróne, banĭ fundaționalĭ testațĭ de anumițĭ bărbațĭ generoșĭ pentru cause culturale și umanitare, se află în mâna guvernului fără nicĭ un control și fără supraveghiarea parlamentului. Descoperirea acésta a dat prilegiu foilor ungurescĭ sĕ se ocupe de ea și unele din ele o spun pe față, că „nenumĕrate abusurĭ“ s'au făcut până acum în urma amintitei lipse de control, folosindu-se acele fundațiunĭ, chiar și cu ocasiunea alegerilor de deputațĭ, întocmai ca nisce fondurĭ de dispositiune, din carĭ guvernanții ungurĭ luau cât voiau spre a-i folosi, se vede, pentru mituirea alegĕtorilor în favorul lor.

Starea acésta de lucrurĭ, care s'a continuat cine scie de când, de sigur, că n'a putut, decât sĕ contribue a da esemplu rĕu celor mai micĭ și astfel sĕ facă a-se cultiva și propaga din ḑi în ḑi mai mult demoralisația.

Dela ucenicii eșițĭ din o asemenea școlă și trimișĭ prin comitate, ca ei sĕ ne supravegheze și chiverniséscă în tóte privințele, de sigur, că nicĭ nu ne puteam aștepta la ceva bun. Urmele chivernisirei lor le-am vĕḑut și le vedem ḑilnic, căcĭ mai rar se găsesce aḑĭ între statele culte europene unul, ai cărui cetățenĭ sĕ aibă atâtea cause de a-se plânge în contra relei administrărĭ a averilor publice, ca în Ungaria.

La lățirea acestor stărĭ de decadență a contribuit fără îndoélă și nenorocita politică de maghiarisare a guvernanților noștri, căcĭ sub cuvênt, de a reglementa, veḑĭ Dómne, pe urgisitele naționalitățĭ nemaghiare, li-s'a deschis organelor stăpânirei teren și li-s'a dat mână de tot prea liberă spre a-se amesteca și în trebile de administrațiă ale averilor nóstre publice și naționale. Dovadă ne sunt, de esemplu, și pățaniile Românilor năsĕudenĭ, despre carĭ tuturora ne este cunoscută, câte pagube au îndurat și îndură, de când administrarea averilor lor grănițerescĭ este pusă sub ingerința organelor guvernului, pentru noi atât de vitrege.

Au avut tótă dreptatea amintiții deputațĭ maghiarĭ, décă au pretins sĕ se ia mĕsurĭ pentru asigurarea conscienciósei administrărĭ a fondurilor și fundațiunilor, pe carĭ guvernul le administréză aḑĭ mai mult după plac, fără nicĭ o lege, care ar regula dreptul și datorințele, controlul și responsabilitatea, precum și inspecțiunea necesară. Până când chiar la centru se dau esemple atât de triste în ce privesce asigurarea administrărei consciencióse a averilor publice, apoi ce sĕ mai așteptăm dela satrapii comitatelor, carĭ numai sórtea poporului, cu deosebire unde acesta e nemaghiar, nu o pórtă la inimă?

Resolvarea afacerei scólelor din Brașov.

După lungĭ și delicate tratărĭ între guvernul român și guvernul unguresc, prin mijlocirea ministeriului comun de esterne din Viena, s'a dat o soluțiune *definitivă* afacerei importante a rentei scólelor române din Brașov, afacere, care a preocupat viu anĭ de-arêndul opiniunea publică a Românilor.

In ședința de Joi a camerei române s'a dat cetire prin d-l ministru *Tache Ionescu* unui proiect de lege însoțit de o espunere de motive relativ la emiterea unui titlu de rentă pentru un anume capital, care titlu va fi nominativ pe numele bisericei Sf. Nicolae din Brașov pe séma gimnasiului și a școlei reale de aicĭ, întreținute de amintita biserică.

La cetirea proiectului camera întrégă isbucnì în aplause entusiaste la adresa d-lui Tache Ionescu, care a semnat proiectul de lege în calitate de ministru al instrucțiunei publice. Guvernul a cerut, ca legea sĕ se discute în secțiunĭ și sĕ vie pe cale regulamentară în camera, pentru a-se face lumină asupra faselor, prin carĭ a trecut acéstă cestiune.

Afacerea rentei în camera română.

Étă textul espunerei de motive și al proiectului de lege privitor la renta scólelor din Brașov:

Expunerea de motive.

Numĕróse documente, datând dela 1594 și până la începutul acestui veac, stabilesc diferitele drepturĭ, pe carĭ biserica Sfântului Nicolae din Brașov le-a avut față de Statul român. In 1868 și în 1875 s'au fixat aceste drepturĭ la cifra de 38.500 lei, sĕ fie a bisericei Sfântului Nicolae pentru școlele greco-orientale române din Brașov, întreținute de ḑisa biserică.

De atuncĭ suma de 38.500 lei pe an a fost plătită regulat de către Statul român comitetului bisericei Sfântului Nicolae din Brașov, afară numai de cei trei anĭ din urmă.

In acéstă nouă situație, comitetul bisericei Sfântului Nicolae din Brașov a intentat o acțiune în contra Statului român, prin care cerea, ca Statul român sĕ-i plătéscă o sumă anuală de 75,000, cifră la care ḑisa biserică prețuia vechile ei drepturĭ.

De altă parte guvernul ungar a atras atenția guvernului român asupra legislației ungare, care opresce bisericele și școlele de a primi ajutóre dela State streine.

In urma acestei comunicărĭ, au urmat tratative între cele douĕ guverne asupra adevĕratei naturĭ a drepturilor bisericei Sfântului Nicolae.

Aḑĭ biserica Sf. Nicolae din Brașov, cu aprobarea Consistoriului din Sibiiu, se declară gata sĕ retragă acțiunea, ce a adus în contra statului român, *décă guvernul român ar capitalisa suma anuală de 38.500 lei într'un titlu de rentă română 4 la sută, care ar fi depus la Casa de depunerĭ și consemnațiunĭ* (Casa centrală de stat) *din Budapesta, ca fond al bisericei Sf. Nicolae din Brașov pentru gimnasiul și școla reală greco-orientală română din acel oraș*, întreținute de ḑisa biserică, cu condiție ca venitul capitalului de 962.500 lei *sĕ fie plătit în fiă-care an președintelui comitetului bisericei Sf. Nicolae din Brașov* pentru a-l întrebuința la nevoile ḑiselor școle în organisațiunea lor actuală, *capitalul rĕmânênd vecinic inalienabil și neputênd nicĭ-odată sĕ fie detras dela acéstă destinațiune.*

Ministrul cultelor și instrucțiunei publice
Take Ionescu.

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Mănunțelul.

Poveste de **Ioan Kováry.**

Ci-că a fost odată. A fost adecă un om, pe care lumea îl poreclia Mănunțelul. Și avea Mănunțelul o dróiă de copii, de sĕ fugĭ în câte ḑile ai crescut dinaintea lor, când începeau a pomeni de-al de-a gurii, éră Mĕnunțelul nu avea chiar nimic, ce sĕ le pună în mână, că, mĕ rog, Mănunțelul de prăpădit, ce era, nicĭ după un vreasc de lemn, cu iertare sĕ fie, nu avea curagiu sĕ iesă din cociubă, căcĭ îndată-ce se încumăta sĕ iese, o hulpiță, ce ḑilnic îl pândea, mi-l apuca la labe și mi-l bătea bătaie, cât care a lui Sân-Petru era numai éc'așa trancă-fleancă pe lângă ce o mânca el dela hulpiță.

Odată totușĭ nu a putut sĕ scape dinaintea pruncilor nicĭ-decum; dér și el vedea tot jidovĭ înaintea sa de fóme. Vorbă sĕ fie: nu-i bólă ca straița gólă.

Se uità dér bine împrejur și, pentru-că nu vĕḑuse hulpița, care póte se urîse de atâta așteptare și se duse în treburile ei, Mănunțelul și-a luat inima 'n dințĭ și a tulit'o iute până în grădina vecinului, unde erau nisce perĭ orzaștinĭ încărcațĭ cu pere cât numai sĕ se rupă. Aicĭ se pune Mănunțelul sĕ culégă la pere pentru el și pentru pruncĭ; dér mic de tot și slab, abia ajungea la crengile cele mai din jos.

Atuncĭ se ivesce înaintea lui Necuratul — pomenéscă-se în pietrii — și-i ḑice: „Ce cauțĭ aicĭ, Mănunțelule“.

— „Am venit sĕ mânc pere, dér pomu-i mare de tot, nu prea ajung“.

— „Bine, mĕi. Și eu am venit sĕ mânc pere; sĕ ne ajutăm. Intâiŭ oiŭ trage eu vîrful copacului în jos și-i mânca tu, apoi li-i ține tu și-oiŭ mânca eu“.

— „Bine-a fi“, ḑice Mănunțelul și Necuratul îndată sbóră în vêrful pĕrului; prinde pĕrul de vêrf și-l plécă la Mănunțelul, sĕ mânce.

Mâncă Mănunțelul la pere până se satură, apoi Necuratul îi dă vêrful pĕrului în mânĭ sĕ țină de el, până sĕ-și culégă și Necuratul perele, câte îi trebuia. Așa era vorbit. Dér Mănunțelul de unde sĕ țină copacul plecat la pământ — din puterile lui?

Pomană!

Cum 'i dă Necuratul vêrful pĕrului în mânĭ, cum se și îndréptă pomul cu mare vojot și vênt în dreptul lui, aruncând pe Mănunțelul până peste al treilea hotar și cade Mănunțelul pe pântece pe un rĕzor, cât cugetai, sĕ nu rĕmână nicĭ măruntaie în el. Dér au rĕmas. Că, mĕ rog, Mănunțelul a picat chiar pe un iepure și asta i-a fost de îndoit folos. Odată, că nu s'a sdrobit, apoi, că iepurile, fórte spăriat fiind de ce nu se așteptase, a uitat sĕ fugă și a căḑut în mânile Mănunțelului.

Cât s'a bucurat Mănunțelul de norocul ăsta, n'am sĕ vĕ spun, că el dóră nu făcuse vitejiă ca asta, de când îșĭ are numele.

Nu peste mult vine și Necuratul, — în trécĕt fiind către casă — și întrébă pe Mănunțelul, de ce l'a nedreptățit cu pĕrul și a sărit așa de-a biți-boul peste pom.

„Mĕi, prostule! ḑice Mănunțelul, d'apoi mi-am vĕḑut în al treilea hotar pe băiatul ăsta și în mare frică, sĕ nu rătăcéscă, am sburat până la el, sĕ-l iau cu mine“.

— „Tare poțĭ fi tu, Mănunțelule, ḑice Satana, décă tu poțĭ sbura trei hotare dintr'o săritură!“

„Tare-s, ḑĕu io, nu tăgăduesc“.

— „Nu te-ai băga la noi de slugă, ispitesce Necuratul mai departe, noi plătim bine, că ne trebue ómenĭ tarĭ?“

„Bucuros, décă o sĕ plătițĭ la rênd și după vrednicia“.

— „Dóuĕ vicĭ de galbinĭ bătuțĭ“.

„Primesc“.

Pe când e gata învoiala, e gata și drumul. Mănunțelul ajunge la cur-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Proiect de lege

pentru capitalisarea sumei de lei 38.500 pe an, pe care *Statul român o datoresce bisericei Sfântului Nicolae din Braşov, pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală română din acel oraş*, întreţinute de ḑisa biserică, precum şi pentru deschiderea unui credit estra-ordinar servind la plata sumei de *115.500 lei*, datoraţĭ ḑisei biserici pentru ḑisele şcolĭ în timpul celor din urmă trei anĭ.

Articolul I. — Guvernul, este autorisat sĕ emită un titlu de rentă 4% perpetuă, pentru un capital de 962.500 lei, producênd o rentă anuală de 38.500 lei. *Acest titlu va fi nominativ pe numele bisericei Sfântului Nicolae din Braşov pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientală română din acel oraş*, întreţinute de ḑisa biserică.

Articolul II. — Se deschide ministerului cultelor şi instrucţiunei publice un *credit estra-ordinar de 115.500 lei pentru plata sumei de 38.500 lei*, datorită pe cei trei anĭ din urmă bisericei Sfântului Nicolae din Braşov, pentru gimnasiul şi şcóla reală greco-orientale române din acel oraş, întreţinute de ḑisa biserică.

Acest credit estra-ordinar se va acoperi din excedentul budgetar al anului 1898—99.

Articolul III. — Anuitatea rentei perpetue dela articolul I va fi înscrisă la serviciul datoriei publice.

Ministrul cultelor şi instrucţiunei publice
Take Ionescu.

Despre primirea. ce a făcut'o Camera română proiectului de lege de mai sus şi despre însufleţirea cu care a aclamnt pe d-l ministru *Take Ionescu*, care a prepus'o, „Epoca" scrie:

„Puţinĭ sciau în Cameră, că momente importante se apropie. D-l ministru Ioan Lahovari cetesce câte-va mesagii de pe tribună, în vreme-ce d-l Tache Ionescu stătea radios înaintea băncei ministeriale, agitând în mână câte-va colĭ de hârtiă.

„In fine sosise momentul, ca d-l Tache Ionescu sĕ se urce la tribună. Se produce o tăcere sepulcrală: toţĭ miniştrii sunt pe bancă. D-l ministru de finanţe citesce proiectul de lege privitor la renta şcólelor din Braşov.

„Şi camera întrégă s'a sguduit timp de vre-o câte-va minute de aplause frenetice. Deputaţii se ridică, îşĭ îndreptéză privirile spre banca ministerială, spre d-nul Tache Ionescu, şi aplaudéză din nou în mod ostentativ.

„Acéstă scenă frumósă şi înălţătóre a durat vre-o ḑece minute, când se ridică d-l G. A. *Scorţescu* şi cu un glas puternic esprimă admiraţia camerei pentru d-l *Tache Ionescu*, care aprópe de un an a trebuit sĕ îndure cele mai mişelescĭ atacurĭ dela cei ce l'au acusat de falşurĭ.

„Şi aplausele furtunóse se reînoesc."

*

Afacerea rentei în camera ungară.

Tot Joi, ḑiua în care s'a depus pe biuroul camerei române proiectul de mai sus, afacerea rentei şcólelor române din Braşov a venit în discusiune şi în camera deputaţilor din Budapeşta. Ea a fost pusă pe tapet prin interpelaţia deputatului kossuthist *Béla Komjathy*. Étă, în resumat, decursul importantei discusiunĭ:

Béla ***Komjathy*** face, în colorĭ fórte şoviniste, istoricul „subvenţiunei". Spune, că dela 1859 încóce şcólele române din Ungaria sunt mereu subvenţionate din România, ér când la 1867 guvernul unguresc a oferit 4000 fl. acestor şcóle, susţinĕtorii lor le-au respins. Guvernul unguresc nu avea cunoscinţă despre acele subvenţiunĭ. La 1872 agentul diplomatic austro-ungar din Bucurescĭ a atras atenţiunea guvernului unguresc asupra lucrului, însĕ metropolitul Şaguna a negat. La 1874 Coloman Tisza a făcut o lege, prin care opresce astfel de subvenţiunĭ. La începutul anilor 90 guvernul din Pesta a fost informat asupra afacerii şi când s'a vorbit despre ea în delegaţiunĭ, ministrul de esterne Kalnoky a declarat, că după scirea lui în budgetul statului român din 1898 s'a luat suma de 525,000 francĭ pentru ajutorarea şcólelor din străinătate, însĕ din banii aceştia numai 150,000 francĭ vin în Ungaria. Guvernul unguresc a întrebat pe metropolitul Miron, ce este adevĕrat din tóte acestea, şi metropolitul ar fi rĕspuns, că cu scirea lui n'au întrat astfel de banĭ. In fine la 1898 s'a pornit cercetare în afacerea „subvenţiunei" şcólelor române din Braşov,

Oratorul spune mai departe, că modalitatea resolvării afacerii din cestiune o privesce ca espresiunea politicei de naţionalitate a guvernului. Aicĭ se va arăta, în ce direcţiă actualul guvern ţine sĕ taie firul tendinţelor de naţionalitate române, séu în ce chip vré sĕ le sprijinéscă. Din causa acésta face interpelaţia. E vorba, ḑice, de un lucru fórte însemnat, „deóre-ce tendinţele îndreptate contra integrităţii Ungariei, au douĕ centre puternice: Bucurescĭ şi Viena". Pentru a dovedi acésta, se provócă la „esemplul metropolitului Meţianu", care numirea lui de metropolit a comunicat'o prin pastorală Metropolitului Primat din Bucurescĭ.

Citesce apoi interpelaţia, ce constă din 24 puncte şi ḑice, că décă e adevĕrată soluţiunea, ce i-s'a dat cestiunei subvenţiunei, asta însémnă o degradare a statului maghiar, ceea-ce nicĭ un Maghiar nu va puté concede şi ierta vr'odată.

Coloman ***Szell ministru-preşedinte***, ca ministru de interne, rĕspunde înterpelaţiei. Rógă camera sĕ judece cu cumpĕt şi obiectiv acésta afacere gravă, care are şi importanţă internaţională. Oratorul îşĭ păstréză liniştea, deşi Komjathy a ḑis, că a sĕvĕrşit o crimă. Invinuirea acésta o respinge dela sine şi va dovedi, că ea n'are nicĭ o basă.

E vesel, că póte sĕ clarifice acum cestiunea, deóre-ce tocmai acum s'a depus pe biroul camerei din Bucurescĭ un proiect de lege privitor la soluţiunea, ce i-s'a dat. Antecedenţele afacerei comunicate de Komjathy, sunt în parte corecte. Guvernele ungurescĭ de mult au bănuit, că şcólele din Braşov primesc ajutor din România. Până la 1875 însĕ nu erau date sigure. Atuncĭ ministeriul unguresc de culte a oprit printr'o ordinaţiune primirea de subvenţiunĭ strĕine. Dér totuşĭ s'au strecurat banĭ dincóce (*Strigărĭ*: Frumos lucru!). La 1894 afacerea a venit şi în delegaţiunĭ, însĕ nicĭ atuncĭ guvernul n'a fost pe deplin clarificat. Inbudgetul României banii destinaţĭ şcólelor din Ardeal figurau cumulativ în alte sume. La 1898, cunoscêndu-se pe deplin afacerea, guvernul a dispus îndată cu energiă şi a interḑis în cel mai strict mod primirea subvenţiunei. Atunci biserica ce susţine şcólele din Braşov, a declarat, că *cei 38,500 francĭ nu-i primesce ca subvenţiă, ci ca despăgubire pe basa unor drepturĭ şi bunurĭ vechĭ.*

Komjathy: Sunt documente despre acésta?

Col. ***Szell***: Mĕ rog de pacienţă. In decursul cercetării nu s'a constatat numai esistenţa de documente, ci şi aceea, că la 1875 metropolitul de-atuncĭ n'a înaintat guvernului espunerile punctului de vedere de drept, ce-l avea numita biserică (Sf. Nicolae din Braşov). Acésta o constat ca fapt istoric. Firesce, guvernul trebuia sĕ fiă pus în cunoscinţa doveḑilor prin suprema autoritate bisericéscă; dér asta nu s'a întêmplat, căcĭ de s'ar fi întêmplat, deja atuncĭ guvernul ar fi luat în mâna sa cestiunea acésta şi ar fi resolvat'o.

Biserica (Sf. Nicolae) a declarat mai departe, că în urma interḑicerii, *renunţă la ridicarea banilor, însĕ îşĭ susţine dreptul, ca pe basa de despăgubire, sĕ intenteze proces statului român* séu pe cale judecătoréscă în România, séu pe cale diplomatică prin guvernul nngur, şi că prin intermediarea guvernului ungar se va nisui a ajunge la drepturile ei. Guvernul nu s'a mulţumit cu declaraţia acésta, ci a trimis o anchetă la faţa locului în Braşov. Multe date au eşit la ivélă cu acéstă ocasiune, dér totuşĭ ancheta n'a avut resultat practic. După acésta s'au urmat tratările pe o cale mai corectă: pe cale diplomatică. Komjathy nu se încrede în acésta, deóre-ce tratările le-a condus ministeriul de esterne.

Komjathy: Tocmai pentru asta nu mĕ încred.

Col. ***Szell:*** Ei, nu ministeriul de esterne a condus tratările, ci în mod firesc *le-a condus guvernul unguresc prin mijlocirea ministeriului de esterne.* Ministrul de esterne a fost *mijlocitor* în afacere, pot sĕ arăt d-lui deputat un ghiozdan de scrisorĭ. Orĭ-ce raport consular ni-a venit în *original* şi tóte rapórtele s'au făcut în original...

Komjathy: Şi scrisorile regelui român?

Col. ***Szell***: Şi tóte tratările între noi şi guvernul român s'au urmat prin ministrul de esterne din partea guvernului trecut, şi tot astfel s'au urmat şi din partea mea.

Komjathy are dreptate când ḑice, că actualul Metropolit Meţianu cu ocasia întronisării sale şĭ-a trimis pastorala sa Metropolitului Primat din Bucurescĭ.

Am cunoscinţă despre acésta, şi declar, că îndată-ce am aflat despre lucrul acesta, *mĭ-am esprimat părerea mea desaprobătóre* şi punctul meu de vedere (Aprobărĭ generale) declarând, că el (Metropolitul) *n'are ce căuta acolo* (la Bucurescĭ), şi că décă voesce sĕ comunice ceva în afacerĭ bisericescĭ cu cei de dincolo, *nu-i este permis a-o face nemijlocit, ci prin guvern.* (Aprobărĭ vii. *Komjathy*: Fórte corect.) Ei, étă punctul de vedere al acestui ministru trădător de patriă. Ér Meţianu a recunoscut incorectitatea procederei sale.

Biserica din Braşov a pornit procesul de despăgubire faţă cu statul român; biserica susţinea, şi încă pe basa a 25 de documente, că pentru averile perdute în urma seculărisării, ea are drept la despăgubire. După-ce a pretins'o acésta dela 1875, guvernul maghiar nu putea sĕ nesocotéscă concepţiunea de a-se pune pe basa de drept a acestei despăgubirĭ şi datorii, şi va fi cu scop a-se regula cestiunea pe acésta basă, însĕ cu restringere la basa de drept. Va fi bine sĕ se depărteze acest spin şi în interesul raporturilor bune şi amicale cu România; bine va fi sĕ se sfîrşéscă cu acest material esplosiv şi sĕ se dea afacerei *pentru totdéuna* o soluţiune, care sĕ fiă conformă cu respectarea integrităţii suveranităţii statului maghiar şi a legilor maghiare.

Guvernul regesc român a declarat, că *sistéză definitiv ajutorul* şi îl şterge din budget, în schimb însĕ depune o sumă *în valóre nominală de 953,000 francĭ în titlurĭ române cu 4%*, esclusiv pe basa de datoria, ce o are asuprăşĭ faţă de biserica din Braşov pe temeiul unor drepturĭ din vremurĭ vechĭ. Suma acésta o va inscrie într'un proiect de lege, în care spune, că o datoresce; şi suma acésta o va depune prin guvernul ungar în cassa centrală de stat din Budapeşta. (Vii aprobărĭ, „éljen"-urĭ în drépta şi în stânga), unde se va administra ca avere cu scop propriu, ce nu se póte întrebuinţa spre alte scopurĭ, séu se va păstra neatinsă ca fundaţiune, ale cărei interese nu vor fi folosite spre alt scop. Ministrul de culte o va asigna, pe basă de contra-chitanţă dată de biserica, ce susţine şcólele, pentru-ca venitul sĕ se întrebuinţeze esclusiv spre scopurile acelor scóle, pe lângă *obligamentul de a da raţiociniu şi pe lângă respectarea şi validitarea pe tótă linia a dreptului de supra-inspecţiune şi de control* (Sgomot în stânga. *Strigărĭ*: Tot atât, orĭ vor primi-o aşa, orĭ altfel).

ţile Necuratului şi acela îl arată mumii sale ca pe un slugă prea harnic, pe care l'a prins chiar din senin, cum prindĭ un noroc mare cu unghiţa.

Ḑiua aceea n'a lucrat nimica, dér altă ḑi trebuia sĕ mérgă cu prăvita după lemne. Prăvita Necuratului era necurată. Că, mĕ rog, apuca copacul cât mai mare, punea patrucincĭ peste olaltă, apoi *„cherem"**) cu ei cătră casă.

Mănunţelului 'i se întunecă tótă lumea şi zarea, vĕḑênd una ca asta. Ce sĕ facă el? D'apoi, mĕ rog, face şi el ce póte şi ce-i comăndăleşte puţinul chelm, ce i-a mai rĕmas încă — de frică — în căpăţînă. Incepe adecă a belire la tei, a lega cojile belite una de alta şi apoi a lega tot copac de copac cum adecă, veniau ei în rênd unul după altul.

Necuratul tot încrucesce.

„Mĕi, Mănunţelule", întrébă apoi nedumerit, „ce vrei sĕ facĭ?"

— „Auḑĭ, vorbă", ḑice Mărunţelul restit. „D'apoi ai tu de gând, sĕ mĕ porţĭ tótă ḑiulica după vréscurĭ pentru voi, ca sĕ vĕ ferbeţĭ o nevoiă de ciorbă? Unde rĕmâne atuncĭ lucrul meu şi puterea mea? Am de gând sĕ leg tótă pădurea la olaltă, şi sĕ vi-o duc acasă, că dóră nu m'oiŭ face de ruşine cu vréscurĭ, ca slugii cei leneşĭ, ce mănâncă de pomană pita stăpânilor lor".

„Ba sĕ nu facĭ una ca asta, Mărunţelule, că pădurea-i pe veciă: décă o ardem tótă astăḑĭ şi mâne, pe poimâne nu mai rĕmâne nimic.

Asta sĕ n'o facĭ. Las, că purta-voi eu, cât lemnărit ne trebue nóuĕ pe tótă ḑiua.

— „Fie precum vrei tu, ḑice Mănunţelul, dér eu socotiam, că mai bine ar fi aşa".

Abia ajunge Necuratul acasă — fuga la mă-sa.

„Maică, ḑice el înspăimêntat, Mănunţelul ăsta ni-a mânca capul. Auḑĭ lucru: tótă pădurea a legat'o la olaltă şi numai cu buna l'am putut lua, sĕ n'o aducă tótă acasă",

A treia ḑi trebuia sĕ mérgă după apă, că bĕtrâna horhonóiă avea lăut mare.

Necuratul apucă şése căldăróie tot din cele mai marĭ, că puteai fierbe un bou într'una; éră alte şése pune înaintea Mănunţelului.

Ce-a fi acuma, se întrébă Mănunţelul? că vedeţĭ, el nicĭ gólă n'ar fi putut ridica măcar una, necum sĕ aducă şése pline. Se frămêntă Mănunţelul în sine-şĭ, da mult se frămênta, apoi ḑice: „Auḑĭ, mĕi, pe mine mĕ cam resbise fómea; pasă tu cu căldările înainte până îmĭ taiŭ o bucăţică de mălaiŭ; te-oiŭ ajunge eu până la fântână — n'ai grije".

Se duce Necuratul înainte şi pe când ajunge Mănunţelul, căldările erau şi umplute. Dér Mănunţelul de unde sĕ se prindă baremĭ sĕ şi probeze? Nu — de-o sută de orĭ nu, ci se pune frumuşel cu brişca pe lângă fântână şi.... hâţ-hâţ rótă-roticel pe lângă ea.

„Mĕi Mănunţelule"! ce vre-i? întrébă Necuratul.

— „Ce vréu? d'apoi décă eştĭ aşa tare cu *picu**) pe lângă tine: écă eu îţĭ spun, că n'am poftă sĕ vin în tótă ḑiua cu ulciórele vóstre după o înghiţitură de apă, ci am sĕ duc tótă fântâna, sĕ vĕ săturaţĭ şi voi odată de beut".

— „Ba sĕ nu facĭ una ca asta, nu, că fântâna e herezită din moşĭ-strămoşĭ şi, décă o clătescĭ din loc, îi sécă isvorul şi — amar de noi. Numai nu o săpa, că mai bucuros port eu în tótă ḑiua apă câtă ne trebue".

„Apoi fie! décă-i până pe-acolo, ḑice Mănunţelul, dér eu socotiam, că fac bine cu voi, décă vi-o duc în ocol".

Necuratul se luă pe spaimă dinaintea Mănunţelului.

— „Auḑĭ, maică, ḑise el, după ce ajunse acasă, omul ăsta de bună

---

*) „cherem", vorbă ţigănéscă = haidem.

*) A fi tare cu *picu* pe lângă sine = a fi dornic peste mĕsură de-a sci câte tóte.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

La început guvernul român a făcut ofertul, că va face acésta capitalisaţiune, însă aşa, ca metropolitul român s'o primésca prin guvernul ungar, ér metropolitul s'o dea bisericei. Eu am ḑis deja în primăvară, că propunerea acésta n'o voiŭ primi în nicĭ o împrejurare. *Am pus condiţiunea*, ca guvernul român *sĕ dedare*, că afară de capitalisarea acésta şi de cametele datorite pe 3 anĭ, adecă afară de suma de despăgubire pe basa de drept, *nicĭ odată sub nicĭ un titlu, sub nicĭ un pretext, în nicĭ un mod, la nicĭ o ocasiune şi în nicĭ un timp nu va da nicĭ un fel de subvenţiune vre-unei şcolĭ de pe teritoriul statului ungar.* (Aprobărĭ vii în drépta şi în centru).

In fine ministrul ḑise, că soluţiunea acésta corĕspunde demnităţii statului ungar, căcĭ n'ar fi corect, ca o biserică séu o şcólă de pe teritoriul statului ungar sĕ ḑică, că are pretensiunĭ faţă cu România de sute de anĭ şi că România recunósce dreptul ei, dér guvernul unguresc nu permite, ca cei-ce se recunosc datorĭ, sĕ plătéscă. Cuminte facem noi atuncĭ, când nu dăm causă, ca cestiunea acésta sĕ se introducă prin persóne singuratice în agitaţiunea de naţionalitate şi sĕ fiă folosită de ei ca pretext contra nóstră.

Rógă camera sĕ-i ia la cunoscinţă rĕspunsul

B. *Komjathy* nu e mulţumit cu rĕspunsul. El a polemisat lung cu ministrul-preşedinte. Ḑise, că Românii braşovenĭ vor capitalisa interesele şi dela aceştĭ banĭ, şi vor realisa la urmă ceea-ce stă în testamentul lui Iancu: înfiinţarea unei academii de drept.

In fine rĕspunsul ministrului preşedinte Szell *a fost primit* cu mare majoritate.

Revista politică.

Miercurĭ s'a deschis în Budapesta **Congresul pentru autonomia** bisericei romano-catolice din Ungaria. S'au adunat la acest congres toţĭ episcopii catolicĭ ungurĭ şi membrii mirenĭ aleşĭ, ca sĕ se sfătuéscă asupra înfiinţării aşa numitei autonomii catolice. Intre membrii congresului sunt marĭ deosebirĭ de vederĭ cu privire la organisarea autonomiei. Unii din ei vor o autonomiă mai restrînsă, alţii mai largă. Mai sunt apoi episcopii catolicĭ şi guvernul, carĭ nu sunt în multe puncte învoiţĭ cu proiectul de statut lucrat de comisiunea de 27 a congresului. Asupra acestui proiect e chemat a desbate şi a hotărî congresul unguresc. Până acum s'au ţinut trei şedinţe şi din vorbirile, ce s'au ţinut reese, că mai neînţelegerĭ sunt între membrii congresului cu privire la autonomiă.

Cu mare bucuriă constatăm, că nicĭ unul din *archiereii românĭ uniţĭ nu iau parte la acest congres*, care uneltesce şi pregătesce în ascuns un atentat din cele mai monstruóse în contra independenţei şi autonomiei proprie a metropoliei române unite de Alba-Iulia. Dumneḑeu însĕ nu va ajuta inimicilor acestei bisericĭ, şi suntem firm convinşĭ, că tóte încercările lor vor fi spulberate, de solidaritatea clerului şi poporului bisericei române unite.

*

Sĕptemâna acésta, Vinerĭ, s'a început în **dieta ungară** desbaterea asupra *budgetului pe 1900*. Tóte partidele maghiare şĭ-au făcut prin oratorii lor reservele faţă cu proiectul de budget. Kossuthiştii, firesce, au declarat, că ei nu primesc proiectul de budget. A vorbit cu prilegiul acesta şi deputatul săsesc *Fluger*. El a cerut dela guvern administraţiă bună, *drepturĭ egale pentru toţĭ cetăţenii* şi aplicarea conscienţióşă a legilor. După acésta camera a trecut la afacerea scólelor române din Braşov, despre care dăm sémă mai sus.

*

Guvernul austriac a dobêndit învoirea a mai tuturor partidelor din parlamentul din Viena, de-a participa prin delegaţii lor la **conferenţa de împăcare ceho-germană.** Atât Cehii, cât şi Germanii şĭ-au ales bărbaţii lor de încredere pentru conferenţă, care se deschide ḑilele acestea. Nu sunt însĕ speranţe marĭ, că acţiunea de împăcare, ce şĭ-a înscris'o în program guvernul Koerber, va avé resultat bun.

Se mai vorbesce, că *„Reichsrath"-ul va fi convocat* ḑilele viitóre.

*

In nisce împrejurărĭ din cele mai critice s'a deschis la 30 Ianuarie n. **parlamentul engles**. Mesagiul reginei Victoria esprimă parerile de rĕu, că rĕsboiul din Africa nu s'a sfîrşit încă şi că acestui rĕsboiŭ i-au căḑut jertfă atâtea vieţĭ omenéscĭ. Mesagiul accentuéză, că Anglia va continua rĕsboiul până când împĕrăţia nu va secera victoriă deplină asupra Burilor. Drept aceea mesagiul cere nouĕ cheltuelĭ militare, sporirea forţelor pe uscat şi apă şi crearea de corăbii nouĕ de rĕsboiŭ. La desbaterea generală guvernul a fost cu temeiŭ critisat de opositiă, imputându-i-se, că a început rĕsboiul nepregătit şi că pórtă o luptă, ce nu face onóre Angliei, de vreme-ce ea tinde la sugrumarea liberiăţii unui popor, care luptă pentru neatêrnarea patriei sale.

*

Privirile tuturor puterilor europene sunt aţîntite astăḑĭ asupra micei localităţĭ din Asia, Kuşk. Acéstă localitate se află între **Persia şi Afganistan**. Scirea mobilisării unui mic detaşament de **trupe rusescĭ** la frontiera Afganistanului a trecut ca un curent electric prin tótă Europa şi a dat nascere la diferite interpretărĭ. Nelinişte ivită în timpul din urmă în relaţiunile internaţionale s'a mărit şi mai mult prin acest act al Rusiei. Fie-care se întrébă, óre Rusia, care a propovĕduit pacea, menţine-va ea acéstă pace, séu va căuta un moment bine venit numai ca în mod neaşteptat sĕ rupă dintr'odată echilibrul european, cu care ne-am obicĭnuit atât de mult? O astfel de lovitură ar face sĕ se sgudue întréga Europă.

„Politische Correspondenz" din Viena, ḑiarul oficios al ministerului de esterne austro-ungar, se ocupă într'un articol al sĕu într'un mod minuţios cu evenimentul dela Kuşk şi ḑice între altele: „Trebue sĕ ne pregătim, ca orĭ-ce altă putere, şi sĕ ne aşteptăm la evenimente serióse, mai cu sémă pe sfóra de pământ, ce se întinde între Persia şi Afganistan."

*

Dieta Finlandei s'a deschis cu un mesagiu imperial rusesc. Acest mesagiu indică proiectele de legĭ pentru mărirea bunei stărĭ a acestei ţĕrĭ, şi spune mai departe: Desbaterĭ, carĭ trec peste limita intereselor Finlandei şi sunt referitóre la interesul general al imperiului, sunt interḑise, asemenea lucrurĭ s'au întêmplat în sesiunea trecută a acestei camere şi au causat o turburare nemotivată. O repeţire a acelor lucrurĭ va face sĕ se nască o îndoială, décă instituţia claselor ar fi potrivită cu actuala stare de lucrurĭ.

După cetirea mesagiului au vorbit representanţii celor 3 clase. Oratorul nobilimei a accentuat, că **poporul finlandes** privesce autonomia ca o condiţiune vitală. Archiepiscopul, representantul clerului rĕspunse, că pacea mult dorită va sosi numai după ce dreptatea va eşi învingĕtóre. Representantul burghesimei arătà prin cuvinte frumóse credinţa şi devotamentul poporului finlandes faţă de imperiul rusesc şi demonstrà cum acest popor s'a silit, ca prin cultură şi muncă sĕ îndeplinéscă mai bine îndatoririle sale cătră Rusia. Oratorul ţĕranilor aminti, că multele emigrărĭ sunt causate de asupririle, ce continuă în Finlanda. Poporul, dice el, va puté suporta duplificarea sarcinilor militare numai în casul când s'ar întroduce instituţiunĭ sociale liberale.

Taxele dela Porţile-de-Fer. Intre guvernul *comun austro-ungar* şi cel *unguresc* urméză cu activitate tratărĭ în vederea adoptării tarifului minim pentru taxele asupra sării importate din România. Ungaria a admis acéstă favorisare a României, dér i-a pus nisce condiţiunĭ, pe carĭ cu drept cuvênt guvernul român nu le póte primi. Intre altele Ungurii cer, ca echipajul unei corăbii sĕ aibă dreptul, în cas de primejdiă, sĕ ancoreze orĭ unde ar fi şi sĕ oblige pe populaţia din împrejurimĭ sĕ dea ajutor. Incât privesce teritorul român, o asemenea condiţiă ar fi o atingere a suveranităţii naţionale şi de aceéa e probabil, că nu se va ajunge la nicĭ o înţelegere cât timp guvernul ungar va sta pe acest terem.

Rĕsboiul dintre Burĭ şi Englesĭ.

Din scirile telegrafice, ce am fost publicat în numĕrul nostru de Dumineca trecută, cetitorii acestui numĕr au deja cunoscinţă despre cumplita bătaiă, ce au păpat'o Englesii la Spionskop. După desastrul dela Spionskop Buller şĭ-a retras érăşĭ armatele peste rîul Tugela şi de atuncĭ şi până aḑĭ starea pe câmpul de rĕsboiŭ e neschimbată. Se ḑice însĕ, că cu tótă înfrângerea suferită, Buller n'a renunţat la planul de a merge pe altă cale în liberarea Ladysmith-ului, ba o telegramă publicată într'o fóiă englesă din Londra spune chiar, că Buller ar fi trecut din nou rîul Tugela pe trei locurĭ, şi că între Burĭ şi Englesĭ s'au început érăşĭ lupte marĭ sângeróse. Scirea acésta însĕ sémĕnă mai mult a poveste.

Ĕtă cum s'a petrecut lupta dela Spionskop şi scirile mai nouă de pe câmpul de rĕsboiŭ:

Lupta dela Spionskop.

Asupra luptelor dela Spionskop se anunţă din lagărul Burilor dela Moddersprait, cu data de 24 Ianuarie următórele:

Ḑiua de aḑĭ — a cincea ḑi de luptă — a fost plină de succese. La órele 4 diminéţa, câţĭ-va soldaţĭ, carĭ făceau serviciul de avant-post în punctele cele mai înalte ale grupului Spionskop, se repeḑiră în lagărul nostru strigând: Spionskopul e perdut, Englesii l'au luat! Noi cerurăm întărirĭ, dér câtă-va vreme nu se putŭ face nimic din causă, că délul era învĕlit într'o cĕţă désă. In amurg se observase la pólele délului o cĕţă de Cafrii şi băgarăm de seamă, că ni-se tăiase comunicaţiunea telegrafică cu lagărul principal.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

---

sémă ne pune capul, de nu-l potopim, că atâta putere în zidire trecătóre nu s'a pomenit. Cugetă, că era sĕ ne aducă tótă fântâna".

Se pune acuma pe gândurĭ şi bĕtrâna şi el, şi se înţeleg, că nóptea, când va dormì Mănunţelul, Necuratul sĕ mérgă cu buzduganul cel ferecat şi sĕ-l omóre.

Mănunţelul chiar atuncĭ sosise dela fântână şi a auḑit, ce-i plănuesc ceia, dér s'a făcut a nu fi auḑit nimic. Ci nóptea aduce o straiţă de bircăşeauĕ şi le pune în pat; aduce şi o beşică plină cu sânge şi o pune şi pe aceea lângă bircăşeauĕ — de cap. Apoi se culcă frumuşel — su pat.

Nóptea târḑiu vine Necuratul tiptil-tiptil şi abia ajunge lângă pat: top cu buzduganul cel ferecat, top până au sburat tot scântei din bircăşeauĕ, éră sângele din beşică a făcut tóte de sânge... şi pat şi buzdugan şi părete, ba şi pe Necuratul însu-şĭ.

„L'am omorît, maică, ḑise Necuratul, după-ce a ajuns în casă, da aşa l'am omorît, că tot scântei au sburat din el. De-acuma sĕ mai învie, de cumva are putere".

Diminéţa se scólă Mănunţelul mai de cu nópte ca altă-dată; îşĭ curăţesce patul de bircăşeauĕ şi de sânge, apoi se duce la Necuratul, sĕ-i aducă topăncile, sĕ le subiscăléscă.

Pe Necuratul era sĕ-l prindă şépte-ḑecĭ şi şépte de friguri, când l'a vĕḑut. Ba încă cum: teafĕr şi vesel ca nicĭ-odată!

„Mĕi Mănunţel! îl întrébă cam cu jumĕtate gura: cum ai durmit astă-nópte?"

— „Bine, stăpâne; cică, veḑĭ, unde vremea asta stă tot de plóiă, s'au cam treḑit purecii şi cercau sĕ-mĭ turbure hodina. Ba odată aşa mĕ pişcară neastîmpĕraţii, cât pe-aci era sĕ mĕ trezesc din somn".

Necuratul era acum cu totul *dub**) de frica Mănunţelului.

„Auḑĭ, maică, ḑise el éră cătră bĕtrâna: pe omul ăsta sĕ-l depărtăm, da orĭ şi cum, de pe lângă olatele nóstre, că de unde nu, va trebuì sĕ părăsim înşi-ne vatra strămoşilor. Auḑĭ, că aşa l'am omorît astă-nópte cu buzduganul cel ferecat, cât tot scântei şi sânge a sburat din el şi acuma étă-ţi-l ḑice, că numai purecii l'ar fi piscat!"

S'au înţeles. Pe Mănunţelul trebuia sĕ-l svênture de pe lângă casă cu orĭ-ce preţ. Dér Mănunţelul nu şi nu. El vré sĕ slujéscă până în capĕt, căcĭ — ḑicea — n'a împlinit numai dóuĕ ḑile cu lucrul, éră tocméla li-a fost pe un an întreg — adecă pe trei ḑile.

Acuma Necuratul o apucă pe tocmélă.

„Mĕi! ţi-oiŭ da trei vicĭ de galbinĭ".

— „Nu".

„Ţi-oiŭ da patru".

— „Nu".

„Mĕi! ţi-le-oiŭ duce şi acasă".

— „Aşa! no veḑĭ asta-i alta căciulă. Dér aşa sĕ fie, că de mĕ minţeştĭ, nu mĕ clătesc din loc nicĭ pentru un car de galbinĭ, dér nicĭ pentru duhul mamii tale".

Necuratul a mai prins o lécă de inimă şi luând sacul în spinare plécă la drum. Mănunţelul 'nainte, Necuratul în urmă. Ci dela o vreme, ostenindu-se, Necuratul de greutatea sacului, începe a sufla şi gâfâì din greu.

Mănunţelul tot înainte. Ci când Necuratul sufla una, pe Mănunţelul îl mâna cale de-o poştă cu aburul, éră când trăgea aburul îndĕrĕt, trăgea şi pe Mănunţelul, de făcea tot flostonc-flostonc în pept la Necuratul.

„Mĕi! Mănunţel, ḑice Necuratul într'un târḑiŭ, — ce tot umblì aşa netot, ca liliecii séra, când dau copiiĭ cu pălăriile înaintea lor". Ĕn astêmpĕră-te, că mi-i rupe coşul peptului cu isbiturile tale".

— „Prostule, rĕspunde Mănunţelul. — trebue dóră sĕ caut potecile; altcum cu un nătântoc ca tine ne perdem cărarea".

Când a fost ca de-o aruncătură

*) *dub* = plin.

In dorii dilei, câte-va detașamente, carĭ fuseseră întărite, începură sĕ sue délul. Trei piscurĭ ale délului, destul de înalte, se înalță în fața posițiunilor nóstre. Burii, lăsându-șĭ caii pe primul tăpșan, începură sĕ sue piscurile. Ei aflară, că sus Englesii se întăriseră puternic. Intre aceste întărirĭ și Burĭ se afla o fâșie de platou, pe care Burii aveau sĕ-l străbată printr'un foc viu, nu numai de puscĭ, ci și de tunurĭ cu liddytă și șrapnele, precum și de tunurĭ de munte.

Intr'aceea alte douĕ detașamente de Burĭ, protejate de focul tunurilor Krupp și Creuzot ale Oranjiștilor și de un tun Maxim, ajunseră în vêrful celor-l'alte douĕ piscurĭ. Englesii încercară sĕ-i respingă cu baioneta. Infanteria englesă însĕ fŭ decimată teribil. Lupta continuă cu o furiă nespus de mare, Burii înaintară pas cu pas până, în sfêrșit, la órele 2 după amiadĭ, fŭ înălțat stégul alb și 150 de Englesĭ din primul rênd de întărirĭ se predeteră. Ei fură trimișĭ ca prisonierĭ în lagăr.

Continuarea raportului datéză dela miedul nopții și are acest cuprins:

Infanteria Englesă se retrase imediat pe piscul cel mai înalt spre a ataca în flanc pe Burĭ, carĭ atacaseră șanțurile. Mulțĭ Englesĭ fură împușcațĭ. Forțele Englesilor însĕ erau așa de numéróse, încât golurile printre rêndurile soldaților se umpleau îndată.

Cu mare greutate Englesii ajunseră în vêrful unui alt deal, dér mai departe nu putură merge. Un foc viu de tunurĭ și unul teribil de puscĭ-Mauser îi împedeca de a înainta. Englesii începură sĕ șovăiască tot mai mult, apoi se risipiră, părăsindu-șĭ posiția.

Prisonerii englesĭ laudă bravura Burilor, carĭ cu cel mai mare dispreț de mórte, fără sĕ fiă acoperiți, au luat cu asalt șanțurile din carĭ trăgeau asupra lor vênătorii din Dublin. Când se repedĭră asupra șanțurilor, burgherii strigară: „Mânile sus, armele jos!“ Englesii mai resistară puțin. In urmă nu mai avură încătrău. Ei șĭ ridicară mânile în sus și eșiră din șanțurĭ. Un numĕr estraordinar de mare de obuse cu lyddită n'au esplodat.

Atacul Burilor contra lui Buller.

După o telegramă din Durban se vestesce, că Burii au trecut rîul Tugela și au alungat pe Englesĭ până la orașul Colenso. Aicĭ se afla lagărul generalului Buller. Burii au atacat în mod violent trupele acestui general.

Revolta contra Angliei.

Se scrie din Cairo, că între trupele egiptene ale Engliterei din Egipt a isbucnit o revoltă. Acésta complică fórte mult situațiunea deja destul de gravă. Cercurile conducĕtóre sunt consternate.

Părerile lui Leyds asupra rĕsboiului.

Un corespondent din Berlin al diarului „Le Temps“ a interwievat pe d-rul Leyds cu ocasia aflării sale acolo.

Intrebându-l corespondentul, întrucât au contribuit ofițerii strĕinĭ la victoriile Burilor, d-rul Leyds rĕspunse: „Burii rĕmân credincioșĭ strategiei și tacticei lor, dér Europenii le dirigéză artileria și aprovisionarea.“

La întrebarea, décă și armata francesă séu germană ar fi jucat un rol atât de trist față de Burĭ, representantul Transvaalului rĕspunse:

„Nu, purtarea ofițerilor englesĭ arată „din partea lor *o mare incapacitate și ne-„sciință*. Ei sunt obicĭnuiții cu vênătoriile „de ómenĭ, dér nicĭ-decum cu rĕsbóiele. „Atacurile lor de front sunt eroice, dér „absurde, căcĭ este o prostiă a ataca fron-„tul unei armate, care are arme sistem „Mauser și când aceste arme sunt purtate „de nisce țintașĭ bunĭ ca Burii“.

„În numele lui Dumnedeu“.

Președintele republicei Transvaal a adresat o circulară cătră generalii burĭ, îndemnându-i la luptă „în numele lui Dumnedeu“ și a dreptății. Étă o parte din acéstă circulară:

„Cu ajutorul lui Dumnedeu am ajuns cu causa nóstră acolo, că acum cu siguranță putem spera, că cu puterĭ de lucrare cuvenite și cu credința pusă în Dumnedeu, cu bun sfîrșit vom termina rĕsboiul ce ni s'a impus. Am studiat până în capĕt întrégă biblia, ca sĕ găsesc vre-un moment de scusă pentru Englesĭ, dér n'am aflat într'ênsa nicĭ o singură propositie, care li-ar da dreptate în procedarea lor față de noi. Cetiți psalmul 33. Acesta a fost punctul nostru de plecare: căcĭ adevĕrat este cuvêntul Domnului și bune sunt tóte faptele lui, iubesce adevĕrul și dreptatea, plin e pământul de bunătatea lui Dumnedeu. — Dumnedeu a zădărnicit gândul rĕu al popórĕlor (al Englesilor) și a împedecat pe păgânĭ în planurile lor. Nu prin oștire mare învinge domnitorul, nu prin putere mare scapă cel vitéz. Étă ochiul lui Dumnedeu e țintit spre cei ce se tem de El, carĭ așteptă îndurarea Lui. Sufletul nostru așteptă pe Dumnedeu. El e ajutorul și sprijinul nostru, căcĭ în el se veselesce inima nóstră, și încredere avem în numele cel sfânt al Lui. Aibĭ de noi, Dómne, îndurare pe cum nădăjduim întru Tine.

„Dimpotrivă se vorbesce despre dușman (Engles) în psalmul 83, care sună: „Fă-i, pe ei, Dómne, pe conducĕtorii lor, ca pe Oreb și Zeeb, ca pe Zebah și Salmun, cârmuitorii lor, carĭ diceau: sĕ luăm pentru noi locașurile lui Dumnedeu. Fă-i pe ei, Dómne, ca róta și pe cum e pléva în fața vêntului, pe cum focul cuprinde pădurea și pe cum flacăra mistue munții. In acest chip gonesce-i pe ei, cu vênt și cu furtună îi împrăscie. Acopere-i pe ei cu urgie, ca sĕ caute numele Tĕu, Dómne. Rușinațĭ și învrăjbițĭ sĕ fiă ei pentru veciă; sĕ înroșéscă și sĕ piéră și sĕ scie, că Tu, numele Tĕu, Dómne, singur este preaînalt peste tot pământul“.

Krüger apoi continuă: „Dușmanul vrea sĕ ne pustiéscă țéra. Opera nimicitóre a Angliei este întocmai ca atacul diavolului împotriva bisericii lui Christos“. — Cercularа se încheiă: „Avem sĕ continuăm lupta în numele lui Dumnedeu!“

Apĕrarea în procesul dela Alba-Iulia.

Scim, că în procesul faimos dela Alba-Iulia pentru fondul lui Iancu, acusatul T. L. Albini a fost apĕrat de d-nul advocat din Arad Dr. *Stefan C. Pop*. „Tribuna“ din Sibiiu publică, în resumat, vorbirea de apĕrare rostită de d-l S. C. Pop, cu observarea, că părțile de mai jos ale vorbirii se refer mai ales la memoria lui Iancu și la alte cestiunĭ politice. Étă acéstă vorbire:

Onorat tribunal! La rugarea amicului și conșcolarului meu, d-l Liviu Albini, candidat de advocat, am primit apĕrarea în acest proces și am plecat aicĭ cu ilusiunea, că d-vóstră veți pertracta causa „*sine ira et studio*“ și credeam, că după-ce banii, carĭ și de altcum au fost în cea mai mare siguranță la Banca Națională din Bucurescĭ, sunt adușĭ și depușĭ la o bancă din patriă, asta va fi deplină probă, că aceia nu numai că n'au fost defraudațĭ, ci din contră cu cea mai mare grijă apĕrațĭ față de șovinismul destructiv al unui guvern eșit din fire.

Aceea ce am aflat însĕ aicĭ, d-lor, întrece închipuirea și mintea omenéscă. In loc de a vedé obiectivitatea și liniștea, ce cu aureola gloriei împodobesce sanctuarul justiției, am vĕdut trista privelisce, cum un procuror inconscient și uitat de sine, secundat de d-l președinte, jignesce cele mai sfinte sentimente ale unui popor întreg.

Ura din partea procurorului, desonorarea martorilor, carĭ în talarul sfânt preoțesc s'au presentat, disprețul față de cei mai fruntașĭ bărbațĭ ai Țĕrei-Românescĭ, ér cea mai grósnică parțialitate și îngenunchiare a justiției din partea d-lui președinte. Décă tóte acestea se petreceau pe strade s'ar esplica prin psichologia patimilor órbe. Aicĭ însĕ înaintea tribunalului, tóte constituesc criteriile unor stărĭ neînțelese. Bine sciind, că atât acusatul, cât și eu suntem Românĭ, a rĕsunat aicĭ un cuvênt, care ne jignesce în adêncul sufletului. Din fer sĕ fii făurit și ți-se revóltă internul, când audĭ de pe buzele aceluia, care chiămat e pururea a spune adevĕrul și dreptatea, cuvinte insultătóre la adresa acelora, cărora, décă nu alta, dér dreptul sĕ odihnéscă în pace în mormintele lor, prin lege dumnedeéscă îl au.

Că cine este Avram Iancu, mulțumită Domnului, nu mai aparține apreciĕrei d-lui procuror. El este al istoriei vecĭnic juste și nepărtinitóre, este idealul sfânt al unui popor întreg. D-l procuror — durere — nu cunósce istoria patriei sale.

Ca sĕ apĕr memoria nouĕ pururea sfântă a lui Avram Iancu, nu recurg la isvórele mărețe ale istoriei universale, carĭ de mult l'au pus pe Iancu în panteonul luptătorilor eroi pentru cele mai înalte idealurĭ și în rêndul celor drepți, ci îmĭ mărginesc espunerile mele la autorĭ maghiarĭ.

Societatea șovinistă „Emke“ chiar în sensul preconisat de d-l procuror, este Maghiar radical patriotică, acéstă societate a publicat pe spesele sale volumul al II-lea din scrierile lui Jancsó Benedek, *care pe Iancu îl preamăresce ca eroul idealist și cea mai mărĕță figură a evenimentelor revoluționare*. El spune cu date statistice, că sute și sute de Maghiarĭ au lui de a-i mulțumi viéța.

Domnilor! Fiă-care popor — *fiă chiar poporul batjocorit și insultat de d l procuror*, — îșĭ are eroii sĕi, și eu, care nu iubesc frasele nicĭ nu îmĭ place a mĕ face ridicol prin afirmărĭ esagerate, pot afirma cu mândriă, că eroul adevĕrat al evenimentelor din 1848 în Ungaria a fost Iancu. (Intreruperĭ turbate din partea președintelui cu espresa cuvêntare: „Ez Janku dicsöitése, vége legyen enek a dicsöitésnek, vannak magyar irok akik másképen is irnak Jankuról“. Acéstă întrerupere — din cele multe a președintelui a provocat întrevenirea judelui Bartha în favorul apĕrărei).

Eu în istoria d-vóstră nu ca beliduce, ci ca politic patriot și reorganisator al țĕrei, cunosc o singură figură, care se póte asemĕna lui Iancu, este într'adevĕr marele patriot Széchenyi. Ambele figurĭ mărețe, desinteresate, în piept cu focul sacru al celor mai sublime idealurĭ, ambii au aceeași sórte. Széchenyi vede cum țéra lui adorată cade pradă unor egoiștĭ fără suflet, ér Iancu vede cum jertfele aduse au fost nesocotite și drepturile poporului român călcate în picióre. Echilibrul sufletesc li-se cutremură, inima lor nobilă desperéză și întunerecul

---

cu pétra de colibă, da așa-mĭ suflă Necuratul una, de-l aruncă pe Mănunțelul drept în fundul colibii. Puțin că nu duse tótă alcătuiala cu sine. Copiiĭ erau toțĭ acasă, împrăștiațĭ prin colibă, unul într'un ungheț, altu 'ntr'altul. Éră Mănunțelul cătră ei: „acu-acum, dragii tatii, luațĭ cu toții linguri, furcuțe, ce vĕ pică în mână și când îl veți vedé pe cel cu sacul, strigațĭ cu toții: „așĭ mânca carne de drac, așĭ mânca carne de drac!“

Atâta era sĕ mai lipséscă de osușele Necuratului!

Cum vede el spuza aceea de copii, doritorĭ de cărnița lui, isbesce sacul de pământ și apoi ia-mi-l frate, de-ai de unde.

Ba mi-o rupe la sănĕtósa, de nicĭ un copac n'a vĕdut în pădure.

La o rĕspântie de drumurĭ se tălnesce cu hulpița.

„Dér cu tine ce s'o mai fi întêmplat — întrĕbă ceea — de alungĭ câmpii, ca cei năpăstuițĭ de căpcânĭ?“

— „Nu mĕ zebovĭ, rĕspunde Necuratul, că m'ajunge Mănunțelul și sciu, c'aicĭ îmĭ pune crucea“.

„Mănunțelul bre? poftim numai și vedĭ cum ți-l frec eu îndată, că dóră tocmai la el mĕ duc“.

Necuratul cugetând, că cumĕtra vré sĕ-l facă capră, apucă pe jupânica de-un picior și așa mi-o isbesce de-o bortă de copac, că îndată îșĭ dete ortul.

Astfel s'a mântuit Mănunțelul de Necuratul și prin el de hulpiță; éră din galbenii cei bătuțĭ și-a făcut stare, cum astădĭ nu se mai pomenesce. De n'a fi murit — póte sĕ trăéscă și acuma.

Povestea mi-e povestită
Faceți-mĭ cruce 'npănită.

Audită în Farnaș.

Doine cătănescĭ.

Culese din popor.

Pe marginea Dunării
Merg feciorii sĕracii
Tropăind cu păpucii
Blăstămându-șĭ părinții,
Da mai mult măicuțele:
Că ce i-a făcut pe ei
Așa 'nalțĭ și subțirei
Și trec glonțele prin ei;
Trec glonțele, ca si plóia
Cad voinicii ca și roua;
Cade unul, cad și doi,
Cade miia mai apoi,
Cădŭ unul lângă cale
Și-l vĕdŭ o fată mare;
Ei milă 'i-se făcea
Și din gură așa dicea:
— „Sĕracĭ ochișorĭ frumoșĭ
Cum ședețĭ de cióre scoșĭ,
Sĕracĭ buze subțirele
Cum bat muscele la ele“.
Luminița i-o-aprindea
Generalul o vedea
Și din graiŭ așa grăia:
— „Stinge, fată, lumina
Séu îțĭ stîng vița ta,
Cătanei așa-i e dată
Sĕ moră mórte pușcată,
Și cătanei așa-i e bine
Sĕ móră prin țĕrĭ streine,
Fără lumină de céră
Fără om din a sa țéră,
Fără lumină de sĕu,
Fără om din satul seu“.

*

Pe din jos, de Bălgărad
Merge-un căruț ferecat,
La căruțĭ-s patru boi
Pĕcurarul dela noi,
Dinaintea carului
Tatăl pĕcurarului,
Din dĕrĕtul carului
Mama pĕcurarului;
Ei plângeau, se tânguiau,
Pĕcurar din graiu grăia:
Tăceți, părinți, nu mai plânge
Că dĕu mie-mĭ póte-ajunge,
D'ar póte și rĕmâne
La tótă sĕmênța mea,
Că am ajuns sĕ fiu slugă
Și din măciucă și glugă
Sĕ port căpenég și pușcă,
Din căciulă mocănéscă
Sĕ port chiveră nemțéscă
Și din cuțite și zale
Sĕ port vițel în spinare.

N. I. Draos.

Medicii recomandă întrebuințarea apelor minerale după Therapia modernă, cu deosebire **Apa amară „Francisc Iosif“** care este recunoscută ca cel mai bun mijloc purgativ, și plăcut la beut. Se capĕtă pretutindenĭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

perirei le nimicesce mintea. Tragedia lor a fost tragedia a două popóre.

In vorbirea d-tale, d-le procuror, nu te-ai îndestulit cu infamarea lui Iancu, ci te-ai batjocorit și cu bărbații unui regat vecin prieten monarchiei nóstre, carĭ d-tale sigur nicĭ-când nu ți-au păcătuit.

Ai spus în rechisitorul d-tale, că órecare Dimitrescu și Bibicescu împreună cu Slavicĭ, s'au aliat în mod *perfid* spre a înșela neamul d-tale și adunând suma afirmativ delapidată de amicul meu, au atentat a zădărnici résbunarea statului maghiar asupra „ticălosului" de acusat. Adênc mi-s'au imprimat aceste cuvinte și după multă resgândire trebue să declar: *că da, d-ta în acest punct ai tótă dreptatea.* Insă numai din punct de vedere maghiar. D-vóstră ațĭ résculat tótă Téra-Ungurésca în favorul Ciangăilor si ațĭ adunat sume enorme, dér bărbații de încredere v'au mâncat banii adunațĭ. Furturile și delapidările din partea celor încredințațĭ cu păstrarea visteriei statului sunt la ordinea dilei în Ungaria, séu precum a dis cel mai celebru hoț, Bács Nándor: „Defraudările la noi sunt sancționate", însă încă nicĭ-odată nu s'a aflat Maghiar atât de prost, care să restitue banii furațĭ de dênsul, nicĭ prietenĭ, carĭ să-i sară întru ajutor. S'au aflat însă după părerea d-tale „niscai Românĭ ca Bibicescu și Dimitrescu", carĭ pentru amicul lor Albini au jertfit din punga lor.

După-cum sciu eu, d-nii Bibicescu și Dimitrescu sunt ómenĭ de mare trecere în România și simțul moral îmĭ spune, că dênșii nicĭ un moment n'ar fi stat de vorbă în favorul clientului meu, décă n'ar avea deplina consciință, că banii concreduțĭ lor sunt banii fondului Iancu, adunațĭ din jertfele poporului român. Și décă totuși crede d-l procuror, că ei din milă față de clientul meu au adunat și depus suma din cestiune, moralitatea îmĭ impune să mĕ închin celui mai generos act al celor mai marinimoșĭ bărbațĭ. Décă chiar acéstă presupunere prevaléză în mintea d-lui procuror, datorința lui e să admire fapta lor nobilă!

Natural, d-le procuror, d-ta în ura órbă ce porțĭ față de clientul meu ai dori să-l tragĭ în rótă, și spre acest scop ai mers atât departe, încât ai timbrat și cele mai mărețe porniri creștinescĭ. Nu ți-a fost destul martiriul de 13 lunĭ al clientului meu, care nicĭ cu întristata lui mamă nu a putut să vorbéscă în limba sa maternă; nu ți-a fost destul, că prin fapte barbare s'a înghenunchiat justiția la gradul celei mai odióse politicĭ de egoism, ci vii și acusându-te prin escuse, că nu facĭ politică, te dedai la cea mai uriciósă crimă de a jigni un popor întreg în cele mai sfinte sentimente ale sale; de a cere réstignirea memoriei unui sfânt, peste care judele ceresc dispune; de a neferici și nimici în cariera sa pe un tinĕr inteligent.

Pentru tóte aceste acusa adusă de d-ta însă cu ușurința îndatinată din partea acelor, carĭ înfaméză și nicĭ-când nu învață, ai ocolit cu totul adevĕratul teren, unde trebuia să escelezĭ, décă într'adevĕr eștĭ custodele drepturilor și legilor, și anume terenul juridic.

Prin acéstă propunere d-l procuror voesce să dejoséscă justiția la rolul cel mai ticălos al politicei, voesce a înjuga justiția eternă flécului trecĕtor, ce se numesce urmărirea josnicelor interese. Ce are tribunalul cu Iancu? Iancu este al istoriei și e înscris în inimile nóstre ca numele lui sfânt în vecĭ îndemn să fie tuturor generațiunilor carĭ numai pentru idealurĭ sfinte se luptă. Cu sentențe de ale tribunalelor nu potĭ judeca morții. Nicĭ n'are sens rugarea d-lui procuror, pentru-că durere, afacerea cade în competența forurilor administrative, va să dică a guvernului. E drept, că acel guvern nu mai esistă, care prin acte de violență și terorisărĭ se susținea la putere; esistă însă faimósa ordinațiune a lui, care ordonă confiscarea banilor.

Cu satisfacere ai dis, d-le procuror, „că ce bucuriă va fi la Maghiarĭ (în Israil) confiscarea banilor adunatĭ de către acei Românĭ, carĭ vecinic ațîtă în contra statului maghiar". Eu față de acéstă bucuriă a d-tale îțĭ respund cu morala: „*Male parta, male dilabuntur*". Ca om cu esperințe din trecut îmĭ esprim temerea, că cutare-va patriot evlavios va fura și acești banĭ.

Tóte acestea însă, d-le procuror, le consider ca dorințe de-ale d-tale, carĭ prea cred, că nu se vor împlini, pentru-că și de la început până acum, am fost martor la privelisce, până acum necunoscută în analele justiției, totuși cutez a spera, că on. trib. va precugeta, că mare putere 'i-s'a dat să judece asupra libertăților și bunurilor omenescĭ, îșĭ vor trage séma și urmând boldului datoriței și consciinței, cum disei la începutul vorbirei mele: „*sine ira et studio*" vor enunța dreptatea și vor achita pe clientul meu; ér fondul Iancu, ca avere privată adunată mare parte din jertfele țĕranului român, îl vor respecta!

SCIRILE DILEI.

— 22 Ianuarie v.

Călușerĭ osîndițĭ pentru tricolorul român. După cum s'a scris la timpul său, 9 tinerĭ românĭ din Sălișteau fost dațĭ în judecată din causă, că jucând „Călușerul" cu ocasiunea ținerei adunărei generale a Societății pentru fond de teatru român, au purtat *brâne și cocarde tricolore române.* Pertractarea acestui proces a fost în 29 Ianuarie. Toțĭ tinerii *au fost pedepsițĭ*, anume: Ioan Trifa croitor și Corneliu Bucișan calfă de pielar, cu câte 2 fl., ér ceilalțĭ cu câte 1 fl. Deóre-ce toțĭ tinerii au declarat, că nu plătesc, pedépsa li-s'a schimbat astfel, că cei doi amintițĭ mai sus au fost osîndițĭ la câte 12 óre, ér ceilalțĭ 7 la câte 6 óre temniță. — Deși pedepsele acestea nu sunt așa aspre, ele însă sunt *nedrepte* și de aceea trebue să revolteze pe orĭ-ce Român. Tinerii n'au avut nicĭ o vină, căcĭ fiind ei călușerĭ, nu puteau dóră să se împodobéscă cu pinteni, ci s'au îmbrăcat în hainele lor românescĭ, cum se cuvenea unor călușerĭ. Pe Ungurĭ nicĭ naiba nu-i împiedecă să se îmbrace cum le place; de ce numai Românului să nu-i fie iertat a-și purta portul său?

Moștenitorul de tron român la Senat. Principele Ferdinand al României a asistat alaltăerĭ după amiadĭ la ședința Senatului. După sfîrșitul ședinței A. S. R. s'a întreținut mai mult timp cu d-l C. Disescu, ministru al justiției, și cu mai mulțĭ d-nĭ senatorĭ.

Mâna lui Dumnedeu. Ni-se scrie din Voila: Harnica femeiă Rafira a economului Daniil Șerban din Voila, în săptămâna trecută, vrênd să scótă apă din fântâna din curte, ca să adape boii, pe carĭ îi da din grajd afară bărbatu-său, tocmai când scosese din fântână găléta fu surprinsă pe neașteptate de un bou, care venise pe dindĕrăt, o ridică cu córnele în sus și o aruncă în fântână, care are o adêncime de 10—12 metri. Bărbatul, vedênd nenorocirea, rămase în primele momente înmărmurit. Nenorocita femeiă era în fundul fântânei cu capul în jos, dér totuși avŭ atâta tăriă, de a se întórce în sus, ca să póte scóte capul din apă. Intr'aceea se reculese și bărbatul său; el fugi iute după o scară, pe care o băgă în fântână și se scoborî și el în fântână, unde ajută femeii să se urce pe scară și să ese afară. In căderea sa, lovindu-se de bolovanĭ, căița de pe cap și pieptarul de pe corp se rupseră bucățĭ, mai primind și câte-va lovitурĭ simțitóre la cap. Ce e mai mult, femeia se află în stare binecuvântată. Ea este o femeiă voinică și una din cele mai harnice și oneste femei din comună. Acum se află mai bine. — La o astfel de întêmplare, la care numai mâna lui Dumnedeu a lucrat, trebue să esclame omul: Mare e puterea Ta, Dómne! — *D.*

Pentru copii săracĭ. Comitetul Reuniunei sodalilor românĭ din Sibiiu ne trimite o dare de sémă privitóre la darurile, ce le-a împărțit cu ocasiunea Crăciunului între copiiĭ săracĭ. Din acéstă dare de sémă aflăm, că comitetul a inițiat în Sibiiu o colectă, la care s'au făcut contribuirĭ parte în banĭ, parte în haine, póme, colacĭ etc. Numĕrul celor ce au făcut astfel de contribuirĭ e fórte mare, așa că mulțime de copii și copile au putut fi împărtășițĭ din aceste darurĭ de Crăciun. Din banii colectațĭ s'au cumpărat și mai multe costume seliștenescĭ, carĭ s'au împărțit între copile.

Calcularea cu coróne pricinuesce marĭ greutățĭ mai ales celor ce au de-a face cu banĭ mulțĭ. Deși lucrul e fórte simplu, căcĭ n'ai decât să înmulțescĭ suma florenilor cu numĕrul 2 și ai corónele, — dér totuși nicĭ cei mai agerĭ calculatorĭ nu pot să-ți spună momentan d. es. cât face 27 coróne și 43 filerĭ socotițĭ în florenĭ. Se dice, că un țĕran — va fi fost de sigur Săcuiŭ — mergênd la târg ca să-și cumpere un cal, întrebă pe-un vêndĕtor: „Cât cerĭ pe cal?" — „Nouă-decĭ de coróne", răspunse vêndĕtorul. — „Atâta-i prea mult, décă vrei îțĭ dau 70 florenĭ!" — „Apoi sci ce, mie nu-mĭ place să mĕ târguesc, d-tale ți-l dau și cu atâta!" îi dise vêndĕtorul și târgul fu gata. — Numai de n'ar păți-o mulțĭ țĕranĭ asemenea.

Modificărĭ în legea de recrutare a României. In urma intervenției făcute la ministrul român de résboiŭ, Iacob Lahovari, următórele modificărĭ vor fi introduse în noua lege a recrutărei: 1) Toțĭ actualii studențĭ înscrișĭ la vre-o facultate, vor face stagiul după vechia lege, rămânênd să-și reguleze posiția în cel mult 6 lunĭ. 2) Actualii studențĭ înscrișĭ vor puté cere o amânare până la doi anĭ maximum, fără a plăti vre-o taxă. 3) Actuala școlă a bacalaureaților va fi desființată și toțĭ studenții își vor face serviciul militar la corpurĭ.

Esamen musical. D-ra Ella Hesshaimer, escelenta și mult simpatica violinistă, a arangiat alaltăerĭ séra o producțiune cu elevii și cu elevele D-sale, ce a reușit splendid. D-ra Hesshaimer posede o deosebită măestriă în a instrua pe elevĭ și a-le deștepta și cultiva audul fin musical, ceea ce s'a putut observa atât de bine chiar și la elevii de vîrsta cea mai fragedă. S'a esecutat cu deplin succes dela cele mai ușóre studii de vióră pentru începătorĭ, până la grele piese de concert. Felicităm pe d-ra Hesshaimer pentru frumósele resultate dobêndite cu elevii D-sale.

Pentru un câne. In comuna Szeltallo din comitatul Bihorului s'a întêmplat, că locuitorul Várady G. a pușcat cânele consăteanului său Földessi. Din causa acésta Földessi a pușcat pe Várady. Ajungênd afacerea înaintea tribunalului, acesta a osândit pe Földessi la 15 anĭ închisóre. In desperarea sa, soția lui Földessi și-a împușcat copila, apoi s'a împușcat și ea. Dilele acestea tabla reg. din Oradea mare a întărit osênda lui Földessi de 15 anĭ închisóre. Tóte acestea s'au petrecut din causa unui câne!

Telefon între Clușiŭ și Budapesta. Ministrul ung. de comerciŭ va construi o rețea telefonică între Clușiŭ și Budapesta. Dela Budapesta până la Oradea-mare rețéua e deja construită. Rămâne, ca în primăvara acestui an să se continue dela Oradea-mare spre Clușiŭ. Cel mult până în tomnă și acésta va fi gata.

Petiția dómnelor ruse. Se anunță, că 40.000 de dómne din Rusia au subscris o petițiune, pe care au înaintat'o biroului de pace, ca presedintele statelor unite MacKinley să intervină în résboiul anglo-bur.

Petrecere în Marcoș. Pentru înființarea unei bibliotecĭ școlare în Marcoș, comitatul Treiscaune, se va arangia Mercurĭ, în 2 (14) Februarie a. c. o petrecere cu joc. Inceputul la 7 óre séra. Prețul de întrare de persónă 1 corónă. Ofertele marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor chita pe cale publică.

Concert. Mâne, Duminecă în 4 Februarie, musica orășenéscă va concerta în salonul hotelului „Europa". Inceputul la 8½ óre. Intrarea 60 banĭ.

Concertul Reuniunei române de gimnastică și cântărĭ.

Reuniunea nóstră de cântărĭ, care în timpul din urmă abia mai da semne de viață, ajunsă acum sub conducerea măéstră a domnului George *Dima*, a reînviat cu nouĕ puterĭ.

Acésta ni-a dovedit'o deja concertul strălucit de a séră, care s'a presentat cu nouĕ și salutare reforme pentru progresul și vada Reuniunei.

Programul eminent alcătuit al acestui concert, a fost introdus de un Quartett, op. 74 Nr. 1 C-dur pentru 2 violine, violă, și violoncel de I. Haydn, care, esecutat de d-nii: Eugen de Lemeny, Heinrich Zeidner, Heinrich Linz și Oskar Tellmann, a căror amabilitate și bunăvoință față de reuniunea nóstră, o cunóscem încă dela alte concerte ale reuniunei nóstre unde în totdéuna ca și acuma ne-au surprins prin esactitatea predărei și prin cunoscințele lor artistice, a fost așa dicênd un apetitoriu pentru celelalte numere următóre.

Corurile micste s'au introdus c'o compositiune solemnelă „*Fericiți sunt cei goniți*" de G. Dima, căreia au urmat „*Cântece de iubire*" de I. Brahms, un adevĕrat buchet de florĭ, dintre carĭ mult s'au distins cântecul: „O păsărică mică a sburat..." Acest adorabil cântec a fost admirabil interpretat, caracterisat și esecutat c'o fină nuansare a vocilor. Asemenea cântecul „Nu, cu ómenĭ nu mai este nărăvire..." Tóte aceste cântece au fost acompaniate la pian de d-na Maria N. Popovicĭ fórte prompt și esact.

Un bun, mulțămitor și frumos sfîrșit a avut concertul prin cele trei cântece vechĭ românescĭ de G. *Dima*: „Scumpă dragă copiliță", „Așa mi-a fost ursita" și „Nu-i dreptate nu-in, carĭ tóte au fost la înălțime, dér mai cu sémă ultimul „Nu-i dreptate nu-i" a încoronat opul. Atât textul, cât și melodia acestui cântec, care începe tânguitor și termină energic și viu, a lăsat cea mai bună impresiă în public și cu sgomotóse aplause s'a cerut repetarea lui.

Aceste alese corurĭ mixte, carĭ prin esactitatea și finița predărei lor au impus și la streinĭ, au fost întrerupte în cursul lor prin douĕ numere ale programului reservate D-lui *C. Popovicĭ*, un tinĕr teolog absolut, care, după-cum aflăm, studiază canto la conservatoriul din Bucurescĭ, și care dotat dela natură c'o voce de tenor de un timbru liric, dulce și mlădios, s'a degajat în modul cel mai laudabil de angajamentul său, cântând cu mult succes atât Recitativul și Aria din oratoriul Creațiunea de I. Haydn, cât și cele douĕ cântece „*Tu eștĭ odihna*" de F. Schubert, și „*Mĕ intrebĭ*" de G. Stefănescu.

Atât la începutul, cât și la finitul concertului s'au făcut ovațiunĭ măiestrului dirigent George *Dima*, prin multe bine meritate aplause.

O frumósă liră de laurĭ, de care se afla aninată o mandolină compusă din viorele naturale și ambele legate c'o panglică de colóre rosă, i-s'a oferit d-lui Dima din partea damelor din cor.

Publicul fórte numĕros, a rămas încântat, ér reuniunea nóstră de gimnastică și cântărĭ póte fi mândră de vrednicul ei dirigent.

ULTIME SCIRI.

Londra, 3 Februarie. Faima, că Buller ar fi trecut riul Tugela, nu se adeveresce.

Pretoria, 3 Februarie. Burii au concentrat la Colesberg 20,000 de ómenĭ, ca să împiedece năvălirea Englesilor în statul Oranje.

Literatură.

Din „*Istoria Impĕratului Traian*" și a contimporanilor săi de Henr. Francke, tradus de *P. Broșteanu*, se mai află un numĕr restrîns de esemplare și se vênd cu un preț redus ș. a. un esemplar broșurat cu 6 cor., în legătură de lux cu 8 cor. Acei carĭ doresc a posede acest op binevoiéscă a se adresa către d-nul P. *Broșteanu* în Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nicu A. Popovici
Doctor în drept,
avocat.
Bucuresci, Strada Dionisie 58.
(10—30,818).

Am onóre a face cunoscut on. public, că **dau instrucție în a desemna tipare în croit și în cusut de rochii**, și anume: după sistemul patentat al lui Adolf Wilhelm Schak, pe care îl și represent pentru Ungaria. Tot-odată 'mĭ iau asupră'mĭ **confecționarea de diferite toalete de dame** pe care le voi executa cu multă acurateță și conscienţiositate. Avisez On. Dame, că frisez după moda cea mai nouă, atât la mine acasă, cât și în'afară.

Cu tótă stima
Maria Kucsera
833 3—5 **Strada Castelului nr. 57.**

Nr. **403** -1900

Publicaţiune.

Acei possesorĭ de casă, carĭ au clădit în anul 1899 un edificiu nou, **se provócă** a înainta oficiului orășenesc de dare **până la 10 Febr. a. c.** *fóia de mărturisire despre venitul* (chiria) *casei.*

Formulare pentru acest scop se căpăta la subscrisul oficiu.

Brașov, 17 Ianuarie 1900.

8282.—2. *Oficiul orășenesc de dare.*

AVIS
culegĕtorilor din tipografiĭ.

Se caută un tinĕr cu bune pregătirĭ pentru de a putea conduce o mică tipografie din nou înfiinţată într'un sat curat românesc.

Emolumintele: Cuartir și vipt gratuit, precum și jumĕtate din venitul curat.

A se adresa numai decât la administraţiunea **„Revistei ilustrate“**
u. p. N.-Sajó. **în Solymos**
840,3—3.

Dela Tipografia „AURORA“ A. Todoran

din Gherla — Szamosujvár,

se pot procura următórele cărţĭ:

Cuvêntărĭ pe Duminecĭ. Tom. I. de renumitul orator — în Domnul adormitul — Iustin Popfiu, 48 predicĭ pe 38 Duminecĭ 2.20

Cuvêntărĭ bisericescĭ (acomodate pentru orĭ-ce timp) de I. Papiu Tom. I. Ediţia II. 1.20

Cuvêntărĭ bisericescĭ (pe Duminecĭ) de Ioan Papiu. Tom. III. 1.20

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sĕrb. de peste an de I. Papiu 1.50

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ pentru diferite casurĭ de mórte, întocmite de I. Papiu 1.50

Cuvêntărĭ funebrale și iertăciunĭ. Din autorĭ renumiţĭ, prelucrate de Tit Budu, vicar . . . . . 1.—

Catechese pentru pruncii și colarĭ de Tit Budu, vicar . . . . . —.40

Cuvinte de aur séu învĕţăturĭ înţelepte date de un părinte fiiului sĕu, din operele lui J. H. Campe, trad. de I. Sonea —.80

Dumnedeésca liturgie a celui dintru sfinţiĭ părintelui nostru Ioan Chrisostom, de Ioan Boroș . . . . . —.25

Manual catechetic pentru primii anĭ și col. de Basiliu Raţiu . . . . . —.40

Predice pentru Dumin. de peste an, compuse și elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameșului . . . . . —.80

Predice pe tóte Duminecile și sĕrbăt. de peste an, de Dr. Em. Elefterescu 1.50

Rugăciunea D-lui, Tatăl nostru, esplicată pe scurt de I. Boroș . . . . —.10

Tipicul preotesc din cărţile rituale, prelucrat de Tit Budu, vicar . . . . —.50

Istoria icónei Pr. C. Verg. Maria dela Nicula . . . . . —.10

Amintirĭ din Grecia de Teodor Bulc profesor gimn. . . . . —.60

Bocete, adecă cântărĭ la morţĭ, adunate de I. Pop Reteganul . . . . . —.40

Nu mĕ uita, Colecţiune de versurĭ funebrale, urmate de iertăciunĭ, epitafe ș. a. —.25

Omul și lumea, cântărĭ funebrale de Aron Boca Velcherianul . . . . —.08

Albina și leneșul de Aron Boca Velcherianul . . . . . —.10

Buchetul. Culegere de cântece, culese de I. P. Reteganul, broșat . . . —.25

Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung . . . . . —.10

Bunica și nepotelul. Schiţă din sfera educaţiunei. După Ernest Legouvé de G. Simu . . . . . —.06

Cântul în și cóla poporală De Iuliu Pop, învĕţ. Năsĕud, Praxa. Teorie. Cânturĭ —.30

Cartea plugarilor séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor și celelalte ramurĭ ale economiei de I. Georgescu . . . . —.25

Cartea ilustrată pentru copiĭ și copile. Cu 18 ilustraţiunĭ, de G. Simu . . —.25

Codreanu, Craiul codrului, de George Simu . . . . . —.06

Cântăreţa. Novelă de Dem. Dan —.15

Carmen Sylva, Prelegere publică ţinută prin V. Nicóră, prof. gimn. — Cu portr. M. Sale Reginei României. . . . —.10

Chiuiturĭ de car strigă feciorii în joc, de P. Reteganul . . . . . —.28

125 Chiuiturĭ de carĭ strigă feciorii în joc . . . . . —.12

Cu vêrful penei Scrierĭ satirico-humoristice de Anton. Popp. I. Monológe. II. Humor și satiră. O broșură fórte petrecĕtóre —.40

Din poveștile lui Esop de Aron Boca Velcherianul . . . . . —.08

Dialogul Ţiganului cu S. Petru în pórta raiului, de Aron Boca Velcherianul —.25

Donĕ turturele de aur. Poveste de Laur. Ciorbea . . . . . —.12

Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu . . . . . —.30

Dile negre. Versurĭ de Petrea dela Clușiŭ — cu o prefaţă de G. Simu . . —.15

Economia pentru și cólele poporale, de T. Roșiu. Ed. II . . . . . —.15

Felicitărĭ în poesii și prosă la Anul-Nou, diua nascerei și diua numelui cătră tată, mamă, moș, unchiu, mĕtuișe, nănașĭ, tutorĭ, preoţĭ, învĕţătorĭ și binefăcĕtorĭ, precum și alocuţiunĭ și vorbirĭ cu diferite ocasiunĭ și colastice, de George Simu . —.20

Filoxera omenimei. Câte-va cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. —.08

Geografia și Istoria în și cóla poporală. Manual compus conform planului de lecţiunĭ a d-lui V. Vetri pentru cl. IV., V., VI., de T. Petrișor, învĕţător . . —.40

Gruia lui Novac . . . . . —.10

Horia lui Pintea Vitézul . . . —.10

Impĕrăţia ţiganilor pe vêrful unui plop de A. Boca Velcherianul . . . . —.08

Indreptar pentru ortografia română. Regule esplicate și prelucrate pe basa proiectului de ortografiă al Academiei —.12

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte. După Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulf . . . . . —.30

Lira Bihorului. Balade poporale de Antoniu Popp . . . . . —.20

Lira Sionului séu cantarea sĕrbătorilor. — poesii religióse-morale, lucrate după Sf. Scriptură, de A. Boca Velcherianul. Cu o precuvêntare de G. Simu . . . . —.25

Merinde dela și cólă séu învĕţăturĭ pentru popor, culese din diarul unui și colar, de Dr. Georgiu Popa . . . . . —.60

Miseriile sociale Novelă de P. C. Z. Rovinar . . . . . —.15

Musa Someșană. Poesii poporale române din jurul Năsĕudului. Adunate și aranjate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade —.25

N-rii 76 și 77. Naraţiune istorică după Wachsmann, de I. Tanco . . . . —.20

Nopţĭ de iarnă. Novele pentru popor de G Simu . . . . . —.60

Opșagurĭ. Cât cioplite cât pilite și la lume împărţite, de I. P. Reteganul —.40

Păcălitul. Monolog comic de Antoniu Pop. Preţul . . . . . —.04

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu —.60

Povestea Pascului séu credinţa deșértă poporală. De Ar. Boca Velcherianul —.08

Părintele Nicolae. Schiţe din viéţa preoţilor, de G. Simu . . . . . —.30

Pietatea poporului român séu cântărĭ evlavióse pentru cei-ce merg la mănăstire, la locurĭ sfinte și în procesiunĭ. Compusă de doi preoţĭ gr. cat. Murășenĭ din diec. gr. cat. a Oradei-marĭ . . . . . —.10

Păcală și Tândală. Poveste de G. Cătană . . . . . —.10

Prietenul și téneului român. Sfaturĭ în formă de dialog pentru elevĭ și adulţĭ, compus de I. P. Reteganul . . . . —.30

Proba de foc. Comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan . . . . . —.15

Prin mórte la victoriă. Comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan . . . . . —.10

Probitatea în copilărie. Schiţă din sfera educ. după Ernest Legouvé . . . —.06

Poveștile Bănatului. de George Cătană, învĕţător. Tom. I, II, III á 25 cr., tóte 3 tomurile . . . . . —.65

Regulĭ și sfaturĭ bune pentru pruncii și olarĭ, de Ar. Boca Velcherianul . —.10

Românul în sat și la óste, apreciat din cântecile lui poporale de Ioan Pop Reteganul . . . . . —.10

Rîsete și zîmbete de Tit. V. Gheaja —.30

Schiţe din Italia de Teodor Bulcu, profesor gimn. . . . . 1.—

Sĕ audim! Toaste pentru tot felul de pers. și ocas, de Tit. V. Gheaja . —.20

Suspine și zimbete de Ant. Pop —.40

Trandafir și viorele. Poesii poporale de I. P. Reteganul. Ediţiunea a III. . —.30

Ţiganul la mănăstire. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . —.08

Ţiganul în Raiu. Poveste în versurĭ de Ar. Boca Velcherianul . . . . . —.08

Ţiganul și Magnatul séu vraja și farmecele poporale, de A. B. Velcher. —.08

Ultimul sichastru. Tradiţiune de George Simu . . . . . —.06

Versurĭ de dor, adunate din poeţii românĭ de A. . . . . —.25

Indreptar teoretic și practic pentru învĕţămêntul intuitiv, de V. Gr. Borgovan. Ediţia III. 1.20

Omul. Noţiunĭ din Anatomie și fisiologie și regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii și a corpului omenesc, de George Cătană . . . . . —.25

Orar General pentru și cóla română cu 6 clase și cu un singur învĕţător, de Georgiu Magyar . . . . . —.40

Cărţĭ de rugăciunĭ:

Icóna sufletului. Carte de rugăciunĭ și cântărĭ bisericeștĭ, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea mărituluі ordinariat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Pătcașiu, preot gr. cat. în Hotoan. Ediţ. V., corésă și amplificată. — Legată simplu . . . . . —.50
legată în pânză . . . . . —.80
„ „ piele 1.60
„ „ catifea . . . 2.50—3.80

Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ, fórte frumos ilustrată. — Preţul unui esemplar legat simplu . . . . . —.50
legat cu pânză . . . . . —.80
„ „ piele și aurit . . 1.60
„ „ legătură de lux 2.50—3.80

Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericeștĭ, fórte frumos ilustrată pentru pruncii și colarĭ de ambe sexele. — Preţul unui esemplar legat . . . . . —.22

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii și colarĭ de ambe sexele. Cu mai multe icóne frumóse. Preţul unui esemplar legat . . . . . —.10

Visul Prea Sfintei Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciunĭ frumóse. Preţul unui esemplar legat și espedat franco este . . . . . —.12

Epistolia D-lui nostru Isus Christos. Preţul unui esem. legat și spedat franco —.12

Din „Literatura poporală“.

Nr. 1. **Moș Toma Bădiceanu,** vestitu-caraghios al economilor de vite (Mocanilor) din Săcele, de Domeţiu Dogariu. Preţul . . . . . —.06

Nr. 2. **Vlad Hoţul** dela Săcele, de Domeţiu Dogariu. Preţul . . . . . —.06

Nr. 3. **Insurătórea Sórelui** (basm) de Domeţiu Dogariu. Preţul . . . . —.06

Nr. 4. **Fiul bucătăresei împĕratului** (basm) de Domeţiu Dogariu . . . —.06

Nr. 5. **Vacărelul** (basm) de Domeţiu Dogariu . . . . . —.06

Nr. 6. **Diana,** dina munţilor și **Fata de împĕrat** cu mânile tăiate (2 basmurĭ), de Domeţiu Dogariu. Preţul . . . . —.06

Nr. 7 **Cincĭ dialogurĭ** întocmite pentru eleviișcólei popor. menite ca producţiunĭ la esamene și alte festivităţĭ și col., de Domeţiu Dogariu . . . . . —.10

ărţĭ de și cólă

aprobate și recunoscute ca cele mai bune și mai metodicestĭ, de Vasile Petri.

Nou Abecedar românesc. Ediţiun. XII., emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucţiune publică prin emisul seu nr. 16.006 din 1889. Preţul unui esemplar legat. . . . . —.25

Legendar séu carte de cetire pentru și cólele poporale. Partea I-a: pentru al 3-lea și al 4-lea an de și cólă. Ediţiunea X., emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucţiune publică prin emisul sĕu nr. 11.295 din 1889. Un esemplar legat . . . . . —.50

Biblioteca teatrală a „Aurorei“.

Nr. 1. **Calea drĕptă e cea mai bună.** Comediă într'un act de A. Kotzebue, localisată de Corn. Darabant . . . —.10

Nr. 2. **Paza Maicii sfinte.** Dramă în 4 acte, localisată de Ant. Popp . . —.12

Nr. 3. **Otrava de hârciogĭ.** Comediă într'un act, de Ant. Popp . . . . —.08

Nr. 4. **Pedepsirea vanităţii.** Dramă într'un act, trad. din limba francesă de At. Bologa . . . . . —.10

Nr. 5. **Discreţiă fără voiă.** Comediă într'un act, de A. Kotzebue, trad. de Corn. Darabant . . . . . —.12

Nr. 6. **Crescătorul.** Comediă într'un act de A. Kotzebue. Localisată de C. Darabant . . . . . —.12

Călindarul „Aurorei“ pe an. 1900. Preţul unui esemplar . . . . . —.30
prin postă franco . . . . . —.35
6 esemplare spedate franco . . . 1.60

„Călindarul Plugarului“ pe an. 1900. Preţul unui esemplar . . . . . —.25
spedat prin postă . . . . . —.30

Tot de aicĭ se pot procura tot soiul de cărţĭ și colastice și altele, apărute orĭ și unde.

Recuisite de scris pentru și cólă și cancelarie. — Tot soiul de tipărituri oficióse.

Catalóge și computurĭ se trimit gratis și franco orĭ și cui.

Tóre cărţile de mai sus se pot procura direct și dela Tipografia A. Mureșianu din Brașov.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.